

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap

Ungdomars världsbild och värdekartor

Sophia Pettersson
och
Rebecca Mårtensson

2013

Uppsats, Kandidatnivå 15 hp

Religionsvetenskap

Religionsvetenskap med inriktning mot kultur och identitet 61-90 hp

Handledare: Jari Ristiniemi
Examinator: Febe Orest

Abstrakt

Uppsatsen Ungdomars världsbild och värdekartor är en C-uppsats som utförts för att få en uppfattning om ungdomars världsbild och värdekartor i dagens pluralistiska och sekulariserade samhälle. Syftet var att få en uppfattning om vad ungdomar anser vara värdefullt i sina liv, då vår uppfattning var att religionen tappat betydelse för ungdomar idag. Vi utgick från ungdomarnas förhållande till sig själva, ut mot förhållandet till signifikanta andra, för att sedan gå vidare och utforska deras förhållande till kultur, natur och religion. Vi ville med detta undersöka vad som var mest värdefullt för ungdomarna inom dessa kategorier, för att se om vi med hjälp av dessa svar kan bilda oss en uppfattning av ungdomars världsbild och hur de orienterar sig i världen. Vi samlade in materialet genom en enkätundersökning, 97 enkäter delades ut till ungdomar som går sista året på gymnasiet. Vi använde oss av olika teorier för att med hjälp av dessa analysera materialet och förstå ungdomars uppfattning. Undersökningen utfördes på en mindre ort som är känt som ett skogsbruk och jordbrukssamhälle i södra Norrlands inland. Undersökningen visar att det viktigaste för ungdomarna är deras familj och vänner, samt musik. Ungdomarna värdesätter också att vistas i naturen och anser det viktigt att människan tar ansvar för naturen.

Nyckelord: världsbild, värdekartor, ungdomar, kultur, religion, natur.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställning	4
1.2 Disposition	5
1.3 Avgränsning	5
2. Metod	5
2.1 Begrepp	6
2.2 Bakgrund, samt tidigare forskning	6
<i>Gunnar Gunnarsson</i>	6
<i>Sven Hartman</i>	7
<i>Peter Berger</i>	7
<i>Sallie McFague</i>	8
3. Undersökningens resultat	8
3.1 Ungdomarna förhållande till sig själva	8
3.2 Ungdomarna förhållande till signifikanta andra	9
3.3 Ungdomarna förhållande till kultur	10
3.4 Ungdomarna förhållande till natur	11
3.5 Ungdomarna förhållande till tro och andlighet	12
3.6 Det värdefulla i ungdomarnas liv	13
<i>Kultur</i>	13
<i>Natur</i>	14
<i>Religion</i>	15
4. Sammanfattning av undersökningens resultat	16
5. Diskussion	17
5.1 Sammanfattning	21
6. Litteraturförteckning	22
Bilaga 1- 7	23

1. Inledning

Vi vill med denna uppsats undersöka vad ungdomar idag har för världsbild och värdekartor, vad som är viktigt i deras liv, och vad som ger dem mening. Att vi har valt att göra denna undersökning på ungdomar är för att de unga skapar nya kulturer och tankesätt. När vi tänkte tillbaka på vår egen ungdomstid så minns vi att vi själva funderade över existentiella frågor och vår egen plats i världen. Men att det sällan fanns något utrymme att diskutera dessa frågor eller att vuxna uppfattade ett behov hos oss ungdomar för diskussion. Därför tyckte vi det skulle vara intressant att undersöka hur ungdomarna idag ser på sig själva och sin omvärld. Vi har ställt frågor som berör ungdomarnas förhållande till sig själva då skapandet av sin omvärld utgår från den egna personen. Relationen till signifikanta andra spelar också en avgörande roll för ungdomars utveckling och skapandet av deras syn på världen, så därför tyckte vi också det var viktigt med frågor som rör ungdomarnas relation till signifikanta andra. Då vi vill fånga ungdomarnas världsbild och värdekartor har vi valt att ställa frågor kring ämnena kultur, natur och religion. Då vi anser att dessa tre kategorier är en stor del av en människas världsbild. Vi har intresserat oss för att undersöka hur ungdomarna ser på kultur och dess påverkan på dem själva, och hur de tror att de med kultur kan påverka sin omvärld. Vi har även frågat ungdomarna hur deras relation till natur ser ut, och hur de tror att de påverkas av naturen, samt om de tror att deras handlingar påverkar naturen. Sist men inte minst ville vi veta hur de ser på religion samt existentiella frågor. Hur ungdomar idag ser på förhållandet mellan sin kropp och sin själ, samt vad de tror om livet efter döden.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att få en uppfattning av ungdomars världsbild och hur ungdomar orienterar sig i världen. Syftet är också att undersöka vad ungdomar har sin tilltro till istället för religion, då vi tror att religionen har tappat betydelse för ungdomar i dagens samhälle. För att få svar på detta har vi ställt oss dessa frågor:

- Vad har ungdomar för syn på sig själva och sitt förhållande till signifikanta andra?
- Vad har ungdomar för förhållande till kultur, natur och religion i dagens samhälle?
- I vilka sammanhang finner dagens ungdomar mening?
- Vad är värdefullt för ungdomar i dagens samhälle?

1.2 Disposition

Efter inledning, syfte och frågeställning är nästa del i uppsatsen avgränsningen där vi beskriver inom vilka ramar uppsatsen är utförd. Efter detta kommer avsnittet metod där vi beskriver hur vi gått tillväga i vår undersökning, därefter presenterar vi olika begrepp vi tar upp i uppsatsen. Under rubriken tidigare forskning så presenterar vi tidigare forskning och teorier som vi använt i vår undersökning. Efter det presenterar vi undersökningens resultat följt av en kort sammanfattning av dessa resultat. Under diskussionsdel tar vi upp resultaten och diskuterar den med hjälp av de teorier vi valt att använda. Den sista delen är en sammanfattning och slutsats där vi presenterar undersökningens resultat och vår teori kring dessa resultat.

1.3 Avgränsning

Undersökningen är utförd i ett litet samhälle, som är beläget i södra Norrlands inland. Samhället kan beskrivas som glesbefolkad skogsbruk och jordbruksbygd, och det kan ha betydelse för undersökningens resultat, då människors formas av den miljö de lever i.¹ Samma undersökning utförd i exempelvis en stor stad som Stockholm skulle kunna ge ett helt annat underlag. Undersökningen har genomförts på sistaårselever på gymnasiet, där åldern är 18-19 år. Undersökningen presenteras ur ett hermeneutiskt perspektiv eftersom de frågor vi ställt grundas på vår egen uppfattning. Därför kan vissa aspekter av vad som är viktigt för ungdomar ha missats. Vi har begränsat oss till att undersöka vad ungdomar har för förhållande till sig själva, vad de finner värdefullt hos signifikanta andra, kultur, natur och religion.

2. Metod

Vi tog först kontakt med den tilltänkta skolan, och fick klartecken för undersökningen av skolans rektor. Därefter utformade vi en enkät² för att få svar på våra frågeställningar, och lät 97 elever delta i undersökningen. När vi träffade ungdomarna för att utföra enkätundersökningen presenterade vi oss själva, syftet vi har med uppsatsen och att alla som deltar gör detta anonymt. Här har vi tillämpat principen med informerat samtycke som har sin grund i autonomiprincipen, människors rätt till självbestämmande.³ Samhället, skolan och ungdomarna kommer alla presenteras med fingerade namn. Undersökningen är både kvantitativ och kvalitativ, det data vi får fram genom enkätundersökningen är kvantitativ, medan den tolkning vi har gjort av materialet är av mer kvalitativ art. Kvantitativ forskning består oftast av insamling och analys av data, då mäts exempelvis mängd eller storlek på det objekt som undersöks. En nackdel med att samla information genom en enkät är att ungdomarna får välja mellan olika svarsalternativ, vilket kan leda till att ungdomarna väljer ett svar som är i närheten men inte helt överens med deras åsikt. I den kvalitativa delen av undersökningen tolkar vi materialet ur ett hermeneutiskt-fenomenologiskt perspektiv. Undersökningen har en abduktiv ansats, vi har börjat med en teori, samlat material och sedan utvecklat nya teorier. Undersökningen har även en konstruktivistisk ansats,

1. Berger L Peter. Luckman Thomas. 2011. s . 64

2. Se bilaga 6

3. Collste. 2002. s. 59

innebär att varje individ skapar sig en egen förståelse av sina erfarenheter och upplevelser. Det betyder att verkligheten skapas inom varje person skapar en egen uppfattning av verkligheten. Genom att vi utfört undersökningen på 97 ungdomar har vi försökt fånga deras olika perspektiv på världen för att kunna få en övergripande bild av deras världsbild. Presentationen av materialet kommer att skifta mellan faktiska data och personliga inblickar i ungdomarnas tankar. När vi har utformat undersökningen har vi tagit hjälp av boken *Samhällsvetenskapliga metoder* av Alan Bryman. Vi har även använt oss av boken *Rapporter och uppsatser* av Jarl Backman för att utforma uppsatsen.

2.1 Begrepp

I denna uppsats kommer vi att använda oss av olika begrepp, dessa begrepp kommer vi nu presentera för att uppsatsen ska vara lätt att förstå och följa under läsningen. De två första begreppen vi tänkte presentera är hermeneutik och fenomenologi, att vi presenterar just dessa två begrepp tillsammans är för att de i detta sammanhang hänger ihop. De tar till skillnad från den naturvetenskapliga positivismen hänsyn till det subjektiva i en social kontext. Hermeneutik är från första början ett begrepp som handlar om textanalys, enligt hermeneutiken måste både en historisk och social kontext tas i åtanke vid analys av en text. Detta innebär att läsaren av denna text bör ha i åtanke vilken historisk och social kontext som författarna lever i, att vi är två kvinnor som lever i ett västerländskt samhälle.⁴ Detta är även något vi har i åtanke om oss själva, och vi är medvetna om att våra egna värderingar kan speglas i arbetet även om vi försökt vara objektiva. Fenomenologi handlar om att betrakta mänskligt beteende, för att förstå en människa måste vi börja med att se på omvärlden ur dennes ögon. När vi analyserar materialet försöker vi göra oss en bild av ungdomarnas livstolkning, och försöka förstå varför de upplever omvärlden som de gör. Så ur ett hermeneutiskt - fenomenologiskt perspektiv tar vi hänsyn till både vår egen och ungdomarnas sociala och historiska kontext. Vi har valt att kalla eleverna som deltagit i undersökningen för ungdomar. Ytterligare ett begrepp som vi använder oss av är signifikanta andra, med det menas de personer som har betydelse för en människans sociala kontext.⁵

2.2. Bakgrund, samt tidigare forskning

Gunnar G Gunnarsson. Gunnarsson har skrivit en avhandling som heter "I don't believe the meaning of life is all that profound; A study of Icelandic teenagers' life interpretation and values. Gunnarsson tycker det är viktigt att undersöka isländska ungdomars livstolkning och värderingar, då det isländska samhället de senaste åren gått från att vara ett homogent samhälle till att bli allt mer pluralistiskt. Gunnarsson menar att då ett samhälle går från att vara ett homogent samhälle till ett allt mer pluralistiskt, så måste hänsyn tas till ungdomars livstolkning och värderingar i den religiösa skolundervisningen. I sin avhandling undersöker Gunnarsson vad ungdomarna har för begrepp kring dessa frågor, vad de har gemensamt och i vilka aspekter de skiljer sig åt. Gunnarsson undersöker även

4. Bryman Alan. 2011. s. 32 ff

5. Berger, Luchmann. 2000. s. 155

6. Gunnarsson G Gunnar. 2008. s. 11

vilka samband det finnas mellan ungdomarnas livtolkning och de samhälleliga förändringar som skett i Island de senaste 15 åren. De huvudsakliga resultaten som Gunnarsson kommer fram till är att ungdomarna befinner sig mellan det gamla homogena samhället och det nya mer pluralistiska samhället. Han ser vidare att ungdomarna befinner sig i ett spänningsfält där de på ena sidan känner trygghet och på andra otrygghet.

Sven G Hartman. Hartman var professor i pedagogik vid Lärarhögskolan i Stockholm. Han har skrivit boken *Barns tankar om livet*, i boken undersöker Hartman hur barn och ungdomar tolkar och förstår sin omvärld. Hartman vill öka förståelsen mellan vuxna och barn i ett nyskapande av vår kultur. Det talas idag mycket om integration och att människor måste bli mer öppna för andra kulturer, Hartman menar att vuxna också måste vara öppna för barnen och ungdomarnas kultur. Vidare menar Hartman att samhället genom detta skulle kunna lära sig mycket av barn och ungdomar då de redan skapar nya traditioner och värderingar i samhället. Ett exempel på hur barn kan skapa nya värderingar ur Hartmans bok är när han beskriver när ett antal barn med skilda föräldrar får svara på frågor kring skilsmässa.⁸ Hartman beskriver att intervjuaren ställer frågor som speglar samhällets kulturella värderingar, med utgångspunkt i att skilsmässa är något som enbart upplevs som negativt av barn. Barnen i sin tur ger svar och exempel på mycket de upplevt positivt med skilsmässan, på så vis motverkar de rådande värderingar om att barnen enbart tar skada av en skilsmässa. Hartmans forskning grundar sig mestadels på kvalitativa undersökningar, och mycket av hans material innehåller citat, detta för att läsaren ska kunna se världen ur barnens ögon. Det är ett sätt som vi tycker är väldigt givande då det ger en inlevelse i barnens livstolkningar, vi kommer därför också presentera en del citat i presentationen av vår undersökning.⁷

Peter L. Berger, Thomas Luckman. Berger och Luckman är två berömda professorer i sociologi som bland annat skrivit boken *Kunskapsociologi; hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet*. De förklarar i denna bok att samhället är en mänsklig produkt. Samhället är en objektiv verklighet. Människan är en social produkt.⁹ När en människa växer upp gör hon detta i vad hon uppfattar som en objektiv verklighet, i denna upplevda verklighet kommer människans identitet skapas i förhållande till samhället. Människans identitet kommer att stärkas av familj och vänner, det som Berger och Luckman kallar signifikanta andra. För att en människa ska uppleva verkligheten och sin egen identitet som stabil måste plausibilitets strukturer upprätthållas. Ett exempel på detta kan idag vara att vårt samhälle är sekulariserat, så en person som är religiös kan av andra upplevas som annorlunda. För bara några decennier sedan var förhållandet det motsatta i samhället, en person som inte var religiös var den som stod ut och var annorlunda. När vi människor förändras så förändras också verkligheten, då det är vi som skapar samhället. Dessa sätt att se på människan och samhället tycker vi är viktiga att ta upp i denna uppsats, då vår förståelse för den verklighet ungdomarna lever i annars skulle vara orelevant. Som vi nämnde under metod avsnittet har vi en konstruktivistisk ansats som innebär att vi tar hänsyn till att alla ungdomar har en egen uppfattning om hur just deras verklighet ser ut och hur den konstruerade verkligheten ser ut.

7. Gunnarsson G Gunnar. 2008. s. 177

8. Hartman Sven. Torstenson Tullie. 2007. s. 42

9. Berger L Peter. Luckman Thomas. 2011. s 78

Sallie McFague. McFague är en framstående professor i teologi, en av hennes framstående böcker är *Life Abundant; rethinking theology and economy for a planet in peril*. I denna bok diskuterar McFague vikten av teologi, och vad vi idag kan vinna på att ompröva den kristna teologin. McFague beskriver teologi som ett sätt att förstå vad Gud är och vad han gör.¹⁰ Enligt McFague är den dominerande religionen i samhället idag marknaden, vi lever i ett konsumtionssamhälle och är konsumenter. McFague beskriver detta som en osynlig religion vars mål är personlig lycka, och det är genom sitt kapital denna lycka kan uppnås. Med kapital kan en person skaffa ägandeskap över ting eller ha möjligheten att köpa sig upplevelser, lycka. Men detta är inte ett hållbart sätt för människan att leva, och den personliga lyckan för människor i bland annat västvärlden innebär för människor i andra delar av världen en katastrof. McFague vänder sig i boken till kristna nordamerikaner, men boken är aktuell för alla människor som lever i ett modernt konsumtionssamhälle. McFague menar att genom ett nytänkande inom teologi och kultur kan människan hitta ett nytt sätt att leva, som kan rädda både människan och den värld vi lever i. För detta måste vi omvärdera vad världen har för betydelse för oss och vad vi har för betydelse för världen. Det vi vet är, att som vi uppfattar oss själva i världen är en tolkningsfråga, och därför har vi möjligheten att göra en omtolkning av vår plats i världen.¹¹ Detta är en viktig del i vår uppsats, då vi vill förstå ungdomarnas världsbild och se om vi kan skapa oss en uppfattning om deras plats i världen.

3. Undersökningens resultat

Under denna del kommer vi att presentera vårt material, som består av de 97 enkäter som vi samlat in. Vi kommer att presentera detta skriftligt i form av en sammanfattning av svaren, men också med hjälp av diagram som finns att se som bilagor. Enkäten är indelad i sex delar, ungdomarnas förhållande till sig själva, förhållandet till andra människor, förhållandet till kultur, förhållandet till natur, förhållandet till tro och andlighet och sist det mest värdefulla i deras liv. Materialet kommer att redovisas genom en sammanfattning av de data vi fått in, varje del kommer att presenteras under en egen rubrik.

3.1 Ungdomarnas förhållande till sig själva

Alla dessa resultat går att se i diagram 1.1-1.12. Det vi kan se i den inledande delen av ungdomarnas syn på sig själva är att majoriteten av ungdomarna verkar se sig själva som positiva människor och att de känner att de är den person som de vill vara. Majoriteten verkar ha ett gott förhållande till sig själv och ser sig själva som mycket lyckliga individer alternativt ganska lyckliga.

Min familj och mina vänner gör mig lycklig och hel som person.

Jesper

10. McFague Sallie. 2000. S 40

11. McFague Sallie. 2000. S 40

Det finns dock ett undantag av alla svar som vi fick in, där personen i fråga har helt tagit avstånd från att den ser sig själv som en positiv människa, men har ändå angett sig vara mycket lycklig och den personen har också angett att den är den person som den vill vara. Majoriteten anser sig kunna påverka hur de själva mår och att de känner sig helt eller delvis trygga i de flesta situationer. Dock var det en fråga som utmärkte sig i denna kategori, den fråga om de anser sig vara en del i ett större sammanhang och det går att se i diagram 1.5 att eleverna verkar tveksamma inför denna fråga, då de flesta har svarat att de inte vet alternativt inte har någon åsikt. De två frågor där majoriteten av ungdomarna instämmer helt och hållet, och instämmer delvis är frågan om att de är medvetna om att de har bra och dåliga sidor, lika som alla andra samt att de tycker att det är viktigt att människor hjälper varandra. I diagram 1.7 och 1.11 kan vi se att ungdomarna ställer sig positiva till dessa frågor. Ungdomarna anser sig ha drömmar och förhoppningar om framtiden och intressen som de tycker om.

Att lyssna på musik eller måla/rita gör mig lugn och mindre stressad.

Isabella

Endast en ungdom tar helt och hållet avstånd från att den har intressen som den tycker om. Större delen av ungdomarna svarar att de själva betar sig mot andra så som de själva vill bli bemötta, men vi har hittat tre svar som avviker. Dessa tre har svarat att de tar delvis avstånd från att de betar sig mot andra som de själva vill bli bemötta. Av dessa tre hittar vi två av de personer som avvikit i tidigare frågor, det är ungdomen som inte ansåg sig ha några intressen och ungdomen som tog helt och hållet avstånd från att den såg sig själv som en positiv människa. En avslutande fråga som vi ställde till ungdomarna var om de ansåg sig vara lyckliga. Det var 33 ungdomar som ansåg sig vara mycket lyckliga, 55 ungdomar ansåg sig vara ganska lyckliga och 9 ungdomar ansåg sig inte vara särskilt lyckliga. Ingen av de tillfrågade ansåg sig inte vara lycklig alls.

3.2 Ungdomarnas förhållande till signifikanta andra

Alla dessa resultat går att se i diagram 2.1-2.12. I denna ämneskategori så svarar majoriteten av ungdomarna positivt på att deras familj är den som känner dem bäst, och att med sin familj kan de vara sig själv.

Dom ställer alltid upp, gör mig glad, tröstar, stöttar och så kan jag vara mig själv till
100 %

Monica

De anser sig också i stor utsträckning ställa upp för sin familj och de påverkas mycket av deras åsikter, 20 ungdomar svarar vet ej om de påverkas av sin familjs åsikter. Det är endast en ungdom som tar helt och hållet avstånd från att det är dennes familj som känner ungdomen bäst, men upplever ändå att den kan vara sig själv tillsammans med sin familj.

Det syns tydligt när vi ställer frågor om vänner att det är något som är viktigt för ungdomarna. Endast två av de tillfrågade har angett att det inte är viktigt. Båda dessa två ungdomar har svarat i den förgående kategorin att de inte ser sig själva som positiva människor. Majoriteten instämmer helt eller instämmer delvis att de har vänner som ställer upp för dem och att de känner sig uppskattade av sina vänner.

Med mina vänner kan jag prata om vad som helst

Vidar

På frågan om de har andra vuxna i sina liv än sina föräldrar som är viktiga för dem så svarar 87 ungdomar att de har det. På frågan om ungdomarna förstår att andra människor är olika och att deras åsikter måste respekteras så svarar 95 ungdomar att det är viktigt. Alla ungdomar utom tre ungdomar ansåg att de var mycket eller ganska empatiska.

3.3 Ungdomarnas förhållande till kultur

Alla dessa resultat går att se i diagram 3.1-3.11. I detta avsnitt har vi ställt frågor om kultur och dess betydelse för ungdomarna. Då svaren har varit mycket positiva i de två tidigare kategorierna så är svaren i denna kategori mer tvetydiga. Av alla tillfrågade så är det 15 ungdomar som instämmer helt i att kultur är någonting som är viktigt. 42 ungdomar av de tillfrågade instämmer delvis i att kultur är viktigt.

Utan kultur skulle livet vara tråkigt och meningslöst.

Emilia

Endast en person tog helt avstånd ifrån att människan behöver kultur men instämmer senare att musik är någonting som är viktigt i dennes liv. Många av eleverna verkade osäkra på vad som ingår i begreppet kultur, då vissa ger motstridiga svar som till exempel att musik är viktig men inte kultur. Frågan om människan förstår och tolkar sin omvärld genom kultur verkar vara en svårtolkad fråga på 41 ungdomar svarar vet ej. På frågan om ungdomarna tycker att konst är viktigt är svaren varierande, likaså på frågan om konst är ett sätt att uttrycka sig. Där svarade 29 ungdomar att de antingen inte vet eller att de inte har någon åsikt. Under kategorin musik så ser vi dock väldigt positiva svar där majoriteten, hela 93 ungdomar instämmer helt eller delvis i att musik är viktigt, både att lyssna på och att själv spela instrument.

Musik är viktigt för mig och en stor del av mitt liv just nu, medans konst i form av tavlor och så vidare inte påverkar mig.

Hampus

Endast en ungdom tog avstånd till att må bra av musik, detta är samma person som i

tidigare kategorier uppgivit att den inte hade några intressen och inte hade några drömmar och förhoppningar men ändå uppgav sig vara mycket lycklig. Från att ha sett positiva svar under kategorin musik, så är svaren i kategorin böcker och dess betydelse mer varierande. 57 ungdomar tar helt eller delvis avstånd ifrån att de läser mycket böcker. Hälften av ungdomarna uppger att läsning är ett sätt att lära sig nya saker. Endast tre ungdomar ser sig själva som mycket kulturella. Dessa tre verkar vara mest intresserade av musik och konst. Två av dessa tre har också angivit i tidigare kategorier att de är mycket lyckliga.

3.4 Ungdomarnas förhållande till natur

Alla dessa resultat går att se i diagram 4.1-4.13. I denna kategori har vi frågat ungdomarna om deras förhållande till naturen. Majoriteten uppger att de trivs och vistas ofta i naturen, och att de känner sig trygga där.

Jag tror naturen håller oss friska, och jag känner mig lugnare av att befinna mig där.

Yrsa

88 ungdomar instämmer helt eller delvis i att människan har ett ansvar för naturen och dess tillgångar, två ungdomar tar helt och hållet avstånd ifrån det påståendet. Dessa två ungdomar uppger att de väldigt sällan vistas ute i naturen. Påståendet om att människan inte har någon särställning i naturen och att allt levande har samma värde gav varierande svar. Det var 20 ungdomar som instämde helt och hållet i påståendet och antalet representeras både av ungdomar som ofta vistas i naturen och trivs med det, samt ungdomar som uppger att de mer sällan vistas där. 88 ungdomar instämmer helt och hållet eller instämmer delvis i påståendet att människan påverkas positivt av att vistas i naturen. Däremot på frågan om deras egna handlingar kan påverka naturen är det 68 ungdomar som instämmer helt och hållet eller instämmer delvis. Två ungdomar tar avstånd från att de vistas ofta i naturen och att de inte är beroende av naturen. En av dessa ungdomar uppger att den aldrig är ute i naturen och är inte alls beroende av den, och har i tidigare kategori uppgett att den inte är speciellt lycklig. På frågan om ungdomarna känner sig oroliga över miljöförstöring och rapporter om miljöhot så är den största kategorin av svar, vet ej. Det är fler ungdomar som uppger att de inte tänker på miljöförstöring än de som tänker på miljöförstöring. Dock verkar de flesta av ungdomarna vara rörande överens om att de blir upprörda över att djur far illa. Det är två ungdomar som tar delvis avstånd ifrån att de blir ledsna när de ser djur fara illa, dessa två har i tidigare kategorier uppgett att de är mycket empatiska. Det är ytterligare två som tar helt och hållet avstånd ifrån att de blir ledsna när djur far illa. På frågan om ungdomarna hoppas att människan ska ta mer ansvar för jorden så håller 90 ungdomar med om det.

Tycker om att vara ute i naturen och jag tycker det är viktigt att människor tar hand om den.

Eva

Det är endast en ungdom som tar helt och hållet avstånd. Majoriteten av ungdomarna uppger att de är ganska beroende av naturen och de flesta är ute i naturen några dagar i veckan. En av ungdomarna anger att hon aldrig är ute i naturen.

3.5 Ungdomarnas förhållande till tro och andlighet

Alla dessa resultat går att se i diagram 5.1-5.14. I denna kategori så har vi frågat ungdomarna om deras förhållande till tro och andlighet. Ungefär hälften av ungdomarna instämmer helt eller delvis om att de inte ser sig själva som en religiös person men tror att det finns någonting utöver den materiella världen.

Jag tycker att religion mest är onödigt. Dock så tror jag att det finns någon form av högre kraft, men inte i form av en Gud.

Lilly

Endast sex elever uppger att de är religiösa och att de har en gud som de tillber. Av dessa sex ungdomar uppger tre att de kommer från andra länder än Sverige. På frågan om de tror att människan som varelse är religiös verkar vara en fråga som ungdomarna uppfattar som svår, då de flesta inte vet eller inte har någon åsikt. Gällande frågan om de tror att Gud är en kraft som finns inom allt levande, djur, natur och universum så svarar hela 49 elever att de tar helt avstånd ifrån detta. För övriga ungdomar är svaren varierande, men det näst största kategorin är vet ej. Som vi nämnde tidigare så är det sex ungdomar som uppger att de är religiösa, och i jämförelse med detta så är det endast fyra som uppger att Gud finns bortom vår värld i himmelriket. Här har mer än hälften tagit helt och hållet avstånd ifrån att Gud finns bortom vår värld i himmelriket. Av de ungdomar som svarat att de instämmer helt i att universum styrs av naturlagar, har också angett att universum styrs av tankar och handlingar. En av ungdomarna tror att det finns något utöver den materiella världen, och instämmer helt och hållet i att universum styrs av människans tankar och handlingar, men uppger också att universum styrs av naturlagar, och uppger sig tro att efter döden hamna i himmelriket. Med två frågor försökte vi avgöra hur ungdomarna ser på förhållandet mellan kropp och själ. Detta verkar vara svåra frågor för dem att besvara och en stor andel av ungdomarna anger att de inte har någon åsikt i dessa frågor. På frågan om deras kropp och själ är ett, och det ena inte kan existera utan det andra, svarade endast 25 ungdomar att de instämmer helt eller delvis på detta. I den motsatta frågan om kroppen kan existera utan själen så svarar 30 ungdomar att de instämmer helt eller delvis i detta. Det är åtta ungdomar som har svarat att de aldrig funderar över meningen med livet men fem av dessa åtta har uppgett i andra kategorier att de är mycket lyckliga.

Jag har svårt att tro att vi alla bara är en slump utan att jag måste känna att det finns en mening med det hela.

Christy

Ungefär hälften av klassen tror att ondska är ett resultat av mänskliga handlingar, på frågan om godhet finns inom alla människor så är det 71 ungdomar som svarar att de instämmer helt

eller delvis. När det gäller frågan om vad som händer efter döden så svarar majoriteten vet ej, det näst vanligaste svaret är att ungdomarna tror att de upphör att existera. Det är 12 ungdomar som har svarat att de tror att de kommer till himmelriket efter döden. Ett litet antal har uppgett att de inte är troende alls, men säger sig tro att de kommer till himmelriket. Som en ungdom uttrycker det ”man kan ju alltid hoppas”. 49 ungdomar uppger att de inte alls är troende och 34 uppger att de inte är särskilt troende.

3.6 Det värdefulla i ungdomarnas liv

Signifikanta andra

På frågor om vilka människor som är viktigast i ungdomarnas liv så har majoriteten svarat att det är deras familj och deras vänner som är allra viktigast. Ungdomarna uppger att familjen och vännerna är viktigast för dem, därför att de ger dem trygghet och kärlek.

De finns här för mig, hade aldrig klarat mig utan dem. Hade varit så ensamt annars.

Märit

Respekterar vem jag är, bryr sig och gillar att vara i min omgivning. Jag känner mig upp skattad och behövd.

Pernilla

Dom stöttar mig, älskar mig, litar på mig och finnas alltid där för mig.

Valter

Min syster, hon är väldigt förstående och hon stöttar mig alltid. Min flickvän likaså.

Albert

Kultur

Kultur verkar inte vara något som ungdomarna värdesätter i sina liv. Endast 14 ungdomar instämmer helt och hållet i att kultur är värdefullt. Frågorna kring kultur verkar vara svåra för ungdomarna att svara på, och svaren var ganska varierade.

Vet knappt vad som räknas som kultur

Mona

Det ger en krydda till tillvaron, världen skulle vara väldigt tråkig utan musik, teater osv.

Dessi

Man formas som person utifrån den kultur man lever i, tro, personlighet, handlingar etc.

Hannele

Av de 14 ungdomar de som instämmer helt i att kultur är någonting som är värdefullt för dem så var 5 av dem killar och resten tjejer. Det var intressant att se vad de 14 ungdomarna skrev som motivation till varför kultur var värdefullt för dem, då mer än hälften uttryckte att musiken var det som de satte mest värde i. Några exempel på detta ges uttryck för nedan.

Utan musik är jag inget.

Rune

Allt är kultur, speciellt musik.

Vinnie

Musiken är viktig för mig, då den fick mig igenom en svår depression. Så kultur är mycket värdefullt.

Tea

Kultur är viktigt för mig, för musik är en del av mig liksom.

Mårten

Av de 14 ungdomarna uppger ungefär hälften att de är mycket lyckliga, av dem som uppger att de är mycket lyckliga kan vi finna alla ungdomar som förknippar kultur med musik på något vis. Av de sju ungdomar som uppger att de tar helt avstånd från att kultur skulle vara värdefullt för dem, kan vi också se att samma ungdomar tar helt och hållet avstånd från religion, de verkar däremot vara något mer positiva när de gäller natur där svaren varierar från vet ej mot att de instämmer helt och hållet att natur är värdefullt för dem.

Natur

82 elever instämmer helt eller delvis i att naturen är värdefull för dem, endast en elev av samtliga deltagare i enkäten tar helt och hållet avstånd från att naturen är värdefull, denna ungdom tar också helt och hållet avstånd ifrån att religion är viktigt men instämmer däremot helt och hållet i att kultur är värdefullt. Där kan vi se att den kultur som ungdomen anger som viktig är musik.

Av de ungdomar som har svarat vet ej, eller tar helt och hållet avstånd från naturen kan vi se att de är tveksamt inställda till både kultur och religion. På frågorna om religion, natur och kultur så har en ungdom svarat vet ej på samtliga kategorier men har uppgett sig vara mycket lycklig. Samma ungdom har uppgett sig ha en mycket positiv syn på sig själv, sin familj och ser sig också som en mycket empatisk person. Av de ungdomar som instämmer helt och hållet i att naturen är värdefull för dem så är det 17 stycken som har uppgett att de är mycket lyckliga. De uppger också att de ofta är ute i naturen.

Det ger en ro och man får tid att tänka och bara vara. Naturen är stillsam och rogivande.

Kajsa

Jag mår bra av att vara ute och få frisk luft, jag gillar att träna utomhus. Springa, promenera osv. Vacker att se på.

Stella

Man kan komma bort i en annan värld i naturen och lära sig mycket om sig själv.

Viggo

Det är naturen som föder mig i form av att ge mig mat och näring.

Hampus

Religion

Det är fyra ungdomar som uppger att religion är värdefullt för dem, vilket går att jämföra med att det är sex ungdomar som uppgett att de är mycket troende. Det är 56 av ungdomarna som uppger att de helt eller delvis tar avstånd ifrån att de tycker att religion är någonting som är värdefullt i deras liv. De fem ungdomar som instämmer helt och hållet i att religion är viktigt för dem har angett att själen är någonting som kan existera utan kroppen och samtliga tror att de efter döden ska komma till himmelriket. Bland de ungdomar som har svarat att de instämmer delvis i att religion är något värdefullt för dem, så är det endast tre av 12 ungdomar som anger att de tror att de kommer till himmelriket efter döden. De ungdomar som har svarat att de instämmer delvis i att religion är värdefullt, så har de angett att religionen har bra egenskaper och ger människor trygghet, men de ser sig inte själva som speciellt religiösa.

Tror det är viktigt att låta folk tro och hoppas, men sen behöver det inte vara mot en Gud

Sam

Tror ej på en Gud, men på att den en gång funnits en mycket vis person (Jesus) som var en förebild för folket. Tycker att kyrkan (kristna) är en trygg plats, med många bra egenskaper och åsikter.

Judith

För mig är religion ett påhitt, men jag respekterar folks tro. Men jag vill hellre ha logik på papper och inte bara en ”Gud”. Jag vill träffa honom om jag ska tro på honom

Halvar

Jag vet inte direkt vad jag tror på, om jag är troende eller inte. Inte direkt engagerad i att gå till regelbundet i kyrkor och liknande. Men det finns väl något man tror på

Nike

Av de ungdomar som delvis tagit avstånd ifrån att religion är värdefullt för dem, finns det motsägelsefulla svar. En del ger uttryck för att de inte är religiösa men tror att det finns något utöver den materiella världen. Några ungdomar verkar tro på att Gud är en kraft som finns inom allt levande, djur, natur och människa, ingen av dessa ungdomar tror att de kommer att komma till himmelriket. Det vanligaste svaret på vad som kommer att hända efter döden är att de tror att de kommer att upphöra att existera eller att de inte vet vad som kommer att hända. De ungdomar som har tagit helt och hållet avstånd ifrån att religion är värdefullt, så är det ett antal som tror att de kommer att återfödas, komma till himmelriket, komma till en annan dimension men majoriteten tror att de kommer att upphöra att existera eller att de inte vet vad som kommer att hända efter döden. En iakttagelse som vi gjorde bland de ungdomar som tar helt och hållet avstånd ifrån att religion är värdefullt är att lite mindre än hälften av dem instämmer helt eller delvis i att de inte ser sig som religiösa men de tror att det finns någonting utöver den materiella världen.

4. Sammanfattning av undersökningens resultat

På frågan om vad ungdomar för syn på sig själva och sitt förhållande till signifikanta andra såg vi att ungdomarna har en positiv syn på sig själva, och verkar inse att de kan påverka hur de mår. Vi kan också se att de allra flesta har intressen som de tycker om. En liten del, ca 10 % uppger att de inte är särskilt lyckliga, övriga ser sig själva som lycklig eller mycket lycklig. Ungdomarnas relationer till signifikanta andra är bra, de har människor runt omkring dem som bryr sig om dem. Majoriteten tycker att människor bör hjälpa varandra mer.

På frågan om vad ungdomar för förhållande till kultur, natur och religion i dagens samhälle ser vi att kultur är något som en del ungdomar värdesätter, men hos majoriteten finns det ointresse för kultur. De ungdomar som visar ett stort intresse för kultur verkar främst värdesätta musik. Däremot så kan vi se att natur är värdefullt för majoriteten av ungdomarna, då de värdesätter att vistas i naturen och värnar om naturen. Ungdomarna beskriver naturen som vacker, meningsfull och som en plats där de känner sig fria. Till skillnad från naturen har religion en liten betydelse och har för de flesta en negativ innebörd.

På frågorna vad som är värdefullt och vad som ger ungdomarna mening i dagens samhälle, kunde vi genom undersökningen se att ytterst liten del beskriver religionen som något värdefullt i deras liv, majoriteten ser religionen som en källa till våld och krig.

Vi kan ändå se bland majoriteten som anser religionen som icke värdefull i deras liv, att de har en tro på någonting men kan inte specificera vad. Det mest värdefulla i ungdomarnas liv är deras familj och vänner men även musik är väldigt viktigt och värdefullt för dem. De anser att naturen är värdefull och bör tas om hand. De anser också att naturen har en positiv påverkan på människan.

5. Diskussion

Av undersökningsmaterialet kan vi tydligt se vad ungdomarna anser är värdefullt i deras liv inom de kategorier vi berör. Majoriteten har en ganska negativ syn på religion eller har inställningen att religion är något onödigt. Inställningen till naturen är däremot mycket positiv, de flesta verkar vara införstådda med att naturen är något mycket viktigt för människan.

Jag tycker att religion förstör mellan människor och skapar problem och konflikter.

Lisbeth

Jorden är skapelsen till allt, vår absoluta grund. Vi är totalt beroende av jorden och måste vara varsam över det vi har och inte förstöra. Våra handlingar blir kommande generationers problem, vi bär ansvar att ta hand om vår jord.

Rut

Då syftet med uppsatsen var att få en bild av ungdomars världsbild och värdekaror så utgick vi från ungdomarnas förhållande till sig själva, då vi har ett hermeneutiskt-fenomenologiskt perspektiv. Eller som Luckman och Berger beskriver det

Det dagliga livets verklighet organiseras kring det "här" som min kropp utgör och det "nu" som bildas av min nutid. Detta "här" och "nu" står i centrum för min uppmärksamhet på vardagslivets verklighet.¹²

Vi ville alltså försöka förstå ungdomarna utifrån dem själva och den tid de lever i, och resultaten förvånade oss då de var överraskande positiva. Ungdomarnas syn på sig själva var övervägande positiv, Gunnarssons undersökning visar på samma resultat,¹³ och för ungdomarna i vår undersökning precis som i Gunnarssons var källan till lycka familj och vänner. Det vi kan se som tillägg till detta är att musik också är en källa till lycka och glädje. En av Gunnarssons huvudresultat är att han ser att ungdomar befinner sig i ett spänningsfält mellan trygghet och otrygghet,¹⁴ detta är något som vi också ser i våra resultat. Ungdomarna känner trygghet i sig själva och med sina signifikanta andra, men när vi närmar oss kultur, natur och religion ser vi att känslor av otrygghet uppstår. En del uttrycker otrygghet inför vad som ska ske med jorden och andra inför religion och att religion enligt dem medför våld och krig. Ungdomarna verkar däremot inte se sig själva som en del av ett större sammanhang¹⁵ och det tror vi är någon som skulle behöva

12. Berger L Peter. Luckman Thomas. 2011. s 34

13. Gunnarsson J Gunnar. 2008. s. 163

14. Gunnarsson J Gunnar. 2008. s. 11

15. Se bilaga 1.5

förändras. Som Hartman menar så måste avståndet mellan barn och vuxna minska, detta måste ske genom att vuxna börjar lyssna och ta barns åsikter och tankar på allvar. Här hade vi önskat att vi ställt en fråga kring hur ungdomarna upplever att de blir lyssnade på av sin omvärld, något som vi rekommenderar vid en liknande undersökning. Vår tanke kring detta är att ungdomar inte kan se sig själva som en del av ett större sammanhang om de inte upplever att deras deltagande i olika sammanhang har betydelse. Vi tror att grunden för detta måste läggas redan när barnen är mindre, som Hartman skriver, stöd i form av lyssnande och samtal hjälper barnen att skapa sig en uppfattning om hela sin omvärld.¹⁶ Detta har enligt Hartman också betydelse när det gäller att öva upp empati och kärlek.¹⁷ Ett exempel på detta kan vi se i ett citat av en av tjejerna:

Roligt att folk bryr sig egentligen om vad andra tror, tycker och känner.

Laila

Vi menar att för att kunna tillämpa McFagues teori måste de vuxna i samhället lära barn och ungdomar att de kan vara med och påverka samhället de växer upp i. Eller som Luckman och Berger kallar det, den sociala konstruktionen av verkligheten.¹⁸

En institutionell värld upplevs alltså som en objektiv verklighet. Den har en historia som föregår individens födelse och som inte är åtkomlig för hans biografiska minne. Den fanns där innan han föddes, och den kommer att finnas där efter hans död. Själva denna historia äger, liksom traditionen med de existerande institutionerna, karaktär av objektivitet. Den enskilde individens biografi uppfattas som en episod lokaliserad inom ramen för samhällets objektiva historia.¹⁹

Vår teori är att barn behöver lära sig att världen inte är statiskt, utan är i ständig förändring. Om barn lär sig det tidigt i livet, kan de senare i sin ungdom, och som vuxna reflektera kring sin omvärld och förstå att det som de säger, gör och tycker har betydelse för övriga världen. McFague menar att dagens konsumtionssamhälle idag ses som det enda sättet att leva istället för att ses som ett alternativt sätt att leva.²⁰ Här fyller de signifikanta andra en stor roll i ungdomarnas liv, då ett barn under uppväxten utvecklas i förhållande till både en miljö och signifikanta andra, som för ett barn exempelvis utgörs av föräldrar, syskon och vänner. De ungdomar som ingår i vår undersökning verkar ha ett gott förhållande till sina signifikanta andra.²¹ Ungdomarna fick välja bland ett antal alternativ vad som är värdefullt i deras liv, de två alternativ som kom allra högst upp var familj och vänner.²² Vår undersökning visar att ungdomarna känner sig trygga i de flesta situationer och i naturen, som är ett sammanhang som de finner värdefullt. Det ges dock uttryck för en viss oro kring naturen och dess resurser och hur allt kommer att se ut i framtiden. Som en ungdom uttrycker sig om naturen,

Det känns inte som att den går att rädda ändå

Malte

16. Hartman Sven. Torstensson Tullie. 2007. s 21
17. Hartman Sven. Torstensson Tullie. 2007. s 40
18. Berger L Peter. Luckman Thomas. 2011. s 12
19. Berger L Peter. Luckman Thomas. 2011. s 76
20. McFague Sallie. 2000. s 84
21. Se bilaga 2.5-2.6
22. Se bilaga 6.4

Vi ville även ta reda på vad ungdomarna har för uppfattning om kultur och dess betydelse och om det är något som är värdefullt i deras liv. Vi begränsade oss till att ställa frågor om musik, konst och litteratur. Det hade varit bra att ställa andra frågor, med större variation om till exempel mat, speciella upplevelser, och deras syn på andra kulturer eftersom vi tror att det hade gett större förståelse för hur deras världsbild utvecklas. Hartman beskriver kulturen som ett begrepp som innefattar så mycket, och kan betyda många olika saker. Vi borde ha antagit en mer antropologisk synvinkel för att få en mer omfattande bild av ungdomarnas sätt att leva och organisera hela deras sociala sammanhang.²³

Jag är inte speciellt intresserad av konst, böcker och så vidare. Däremot tycker jag kultur är viktigt för att man ska kunna på den bild av hur andra lever, kunna utbyta erfarenheter, mat, kläder och så vidare.

Stephanie

Av de frågor som vi ställde kring kultur såg vi väldigt tydligt att musik var en sak som värderades högt hos ungdomarna. Vi tror att musiken är ett sätt för ungdomarna att känna samhörighet och att det är en stor del av ungdomars sätt att interagera med varandra, då både att lyssna på musik och att själva spela instrument kom högt upp på listan, bara familj och vänner värderades högre. Berger och Luckmann pratar om religiösa och estetiska upplevelser som ett sätt att fly verkligheten där uppmärksamheten vänds från omvärlden mot det estetiska eller det religiösa. Vi tror att ungdomar i ett sekulariserat samhälle kan finna tröst, glädje och hopp i musiken, på samma sätt som en troende människa finner det genom religionen.

Musik är viktigt för mig, då den fick mig igenom en svår depression. Så kultur är mycket värdefullt.

Tea

Vi tolkar det som att Gunnarsson också ser kultur som ett sätt att finna mening och förstå verkligheten.²⁴ Konst och litteratur verkar vara något som är viktigt för en del ungdomar, men det är främst musiken som har stor betydelse för näst intill alla ungdomar.²⁵ När det gäller naturen kan vi se att detta är ett mycket värdefullt område för ungdomarna, när de öppet får ge uttryck för vad som är värdefullt med naturen är kommentarerna övervägande positiva.

Fint att vara i naturen, finns ett lugn där och man har inga måsten.

Antonia

Vacker, fri plats, känns speciellt.

Juliana

Det är skönt att vara i naturen, man kan ha kul där och den är vacker.

Alexis

23. Hartmann Sven, Torstensson Tullie, 2007, s 73

24. Gunnarsson Gunnar. 2008. s. 93

25. Se bilaga 3.7-3.8

Härligt att vara där. Det är lugnt och skönt.

Hugo

Det finns några ungdomar som inte är lika positivt inställda till naturen, dessa ungdomar verkar inte ha något förhållande till naturen utan det verkar mest ligga ett ointresse bakom deras svar.

Bryr mig inte så mycket om naturen.

Leopold

Jag är ingen naturmänniska.

Ivan

Vi kan se av undersökningen att ungdomarna har en sund syn på sitt förhållande till naturen. De verkar förstå att människan har ett ansvar inför naturen och dess tillgångar,²⁶ och majoriteten har en önskan om att människan ska ta mer ansvar för jorden.²⁷ Här tror vi att McFagues teologi om att skapa en ny verklighet för människan skulle kunna få sin grund. Eftersom ungdomarna verkar inse vikten av att ta vara på jorden och dess resurser, utan att veta om det så har ungdomarna gett uttryck för det tankesätt som McFague tar upp i sin bok. Vi uppfattar att ungdomarna ser natur och religion som två skilda saker, då de ger uttryck för ointresse eller en negativ inställning till religion.

Tror inte på något överhuvudtaget. Förstår att andra kan behöva religion. Men jag tar helt avstånd och tror på vetenskapens idé om evolutionen.

Daniela

Religion är något gubbar hittade på för väldigt länge sedan, idag är den orelevant och ställer till problem. Jag tror på goda gärningar och karma.

Assar

Det vi kan se i svaren är att ungdomarna har en bra värdegrund och verkar se det goda i människan, och att de själva uttrycker en önskan om att behandla andra som de själva vill bli behandlade.²⁸ Vad gäller förhållandet ungdomarna har till sig själva och signifikanta andra så har de en bra värdegrund, de flesta verkar anse att människor bör ställa upp och hjälpa varandra. Detta är egenskaper som vi anser är positiva, som visar att ungdomarna har förmågan att inte bara bry sig om sig själva och signifikanta andra utan också sin omvärld. Åter igen ser vi att ungdomarna har mycket av de värderingar som McFague med sin teologi vill ge uttryck för i sin tanke om ett nytt sätt för människan att leva.²⁹ Den teori som vi har skapat genom att observera materialet och McFagues teorier är att vuxenvärlden ska lyssna mer på barn när de är små för att de senare i tonåren kan känna att deras åsikter har betydelse för omvärlden. Vi tror också att lära ungdomar att världen är föränderlig och de själva är en del av den världen och kan förändra den. Vi vill precis som McFague att människans relation till naturen behöver förändras. Vi tror att man kan göra det genom att låta barn tidigt i livet få en relation till naturen, då vi i undersökningen kan se att de ungdomar som har en god relation till naturen också är angelägna om

26. Se bilaga 4.3

27. Se bilaga 4.13

28. Se bilaga 1.9

29. Se bilaga 1.11, 2.11, 2.12, 4.3, 4.11, 4.12, 4.13, 5.14

att naturen måste bevaras. Vidare så tror vi att religion behöver diskuteras ur ett mer existentiellt perspektiv då ungdomarna ger uttryck för att de tror på något men vet inte riktigt vad. Vi upplevde att de var positiva till att svara på de frågor vi ställde och att de var intresserade, att det var spännande att diskutera existentiella frågor.

Vi anser att det för alla människor är viktigt att kunna prata om existentiella frågor, och att detta inte ska hänga ihop med om en person är troende eller inte. Gunnarsson skriver att människan kan välja olika sätt att tolka saker, och Gunnarsson menar att det är religionsundervisningens jobb att påtala att det finns olika sätt att tolka saker, och att ungdomarna ska välja att tolka utifrån det behov de har.³⁰

Jag är inte så troende. Jag vet inte om det finns en Gud, men jag tror att det finns någonting i alla fall bortom allt. Jag tror mer på utomjordingar än Gud.

Natalia

Vi behöver i dagens samhälle hitta tillbaka till språket kring dessa frågor, då vi tror att om dessa frågor inte diskuteras så tappar de betydelse. Vi tror att genom att fundera och diskutera och fundera kring existentiella frågor så öppnar vi också för en medvetenhet kring sin omvärld. Många ungdomar ser musiken som väldigt betydelsefull och som en hjälp i svåra stunder. Vi tror att man skulle kunna diskutera definitionen av tro, det kanske inte måste vara en religion som ger en människa mening i tillvaron.

5.1 Sammanfattning

Den bild ungdomarna har av världen när det gäller sig själva, signifikanta andra, kultur, natur och religion är att de ställer sig mycket positiva till det mesta, men när det gäller religion verkar många ungdomar ha en negativ syn, men uttrycker en tro på något och ett intresse för existentiella frågor. Vi blev överraskade över det positiva förhållande ungdomarna uppgav att de har till sig själva, majoriteten har också ett gott förhållande till vänner och familj. Det vi kunde se när det gäller kultur så verkar intresset vara ganska litet kring litteratur och konst medan musik verkar vara en stor del i ungdomarnas liv. Naturen är viktig för ungdomarna och majoriteten verkar anse att naturen är människans ansvar, att naturen är något vi bör bevara. Vad gäller religion så var majoriteten negativt inställda eller hade attityden att de inte bryr sig om religion, många förknippar religion med våld och krig. Vår slutsats av undersökningen är att ungdomarna har en världsbild och värdegrund som är bra och som går att utveckla mot ett nytt sätt att tänka kring sin omvärld. Men vår teori är att barn och ungdomar behöver tas mer på allvar, vuxna måste lyssna på barn och ungdomar för att de ska lära sig att deras åsikter och tankar har betydelse i världen. Vidare så är vår teori att vuxna måste lära barn och ungdomar att tänka och reflektera över världen, och ge dem utrymme att diskutera existentiella frågor. För att öka ungdomars medvetenhet kring naturen och att den är något vi måste ta hand om, så tror vi att det är viktigt ungdomarna måste få skapa sig en relation till naturen.

30. Gunnarsson Gunnar. 2008. s. 79 f

6. Litteraturförteckning

Backman Jarl. 2009. *Rapporter och uppsatser*. Danmark. Studentlitteratur

Berger L Peter. Luckman Thomas. 2011. *Kunskapssociologi; hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet*. Falun. Wahlström och Widstrand

Bryman Alan. 2011. *Samhällsvetenskapliga metoder*. Egypten. Liber

Gunnarsson G Gunnar. 2008. *"I don't believe the meaning of life is all that profound; A study of Icelandic teenagers' life interpretation and values*. Stockholm. Department of Education in Humanities and Social Sciences, Stockholm University

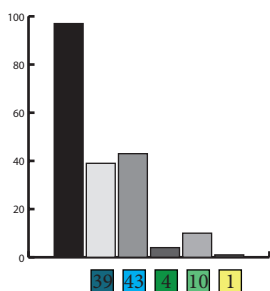
Hartman Sven. Torstenson Tullie. 2007. *Barns tankar om livet*. Finland. Natur och kultur

McFague Sallie. 2000. *Life Abundant; rethinking theology and economy for a planet in peril*. Minneapolis. Fortress Press

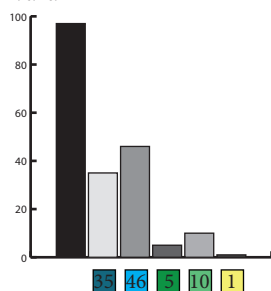
1. Ditt förhållande till dig själv

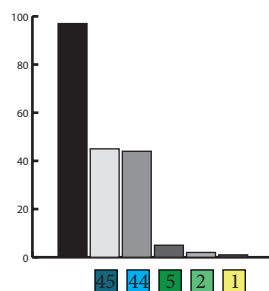
1.1 Jag ser på mig själv som en positiv människa

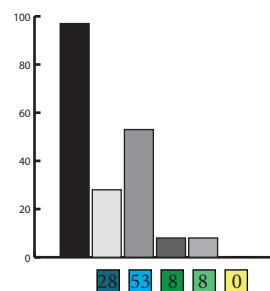
1.2 Jag känner att jag är den person jag vill vara

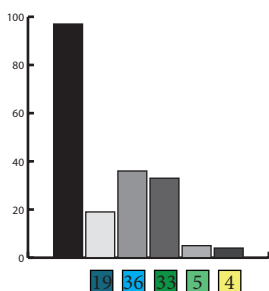
1.3 Jag kan påverka hur jag mår

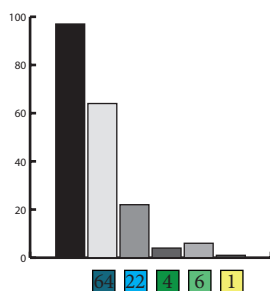
1.4 Jag känner mig trygg i de flesta situationer

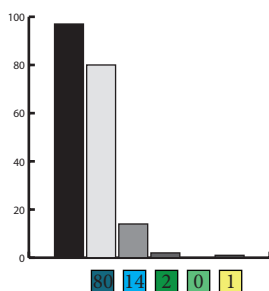
1.5 Jag ser mig själv som en del i ett större sammanhang

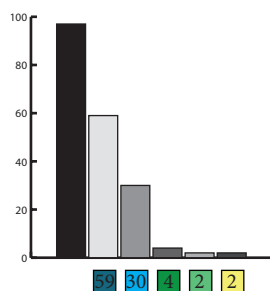
1.6 Jag har drömmar och förhoppningar om framtiden som jag vill förverkliga

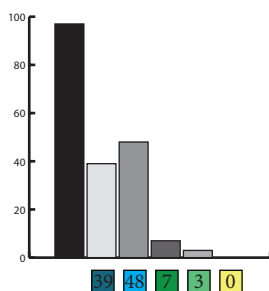
1.7 Jag inser att jag precis som alla andra har bättre och sämre sidor

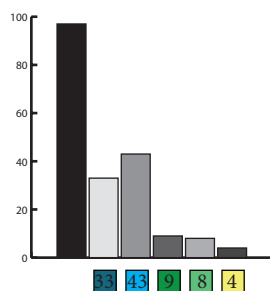
1.8 Jag anser att det är okej att misslyckas ibland

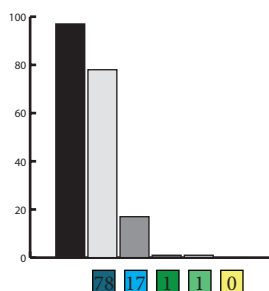
1.9 Jag betar mig mot andra som jag vill att de ska vara mot mig

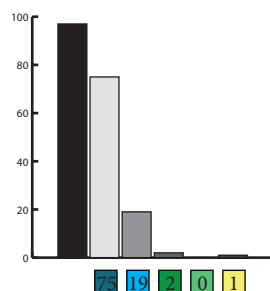
1.10 Jag trivs med att vara själv

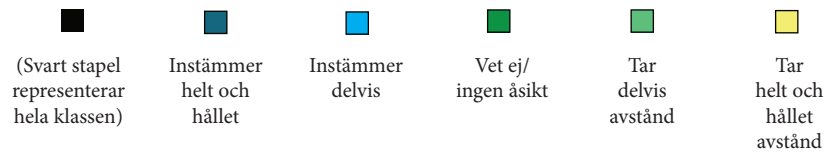
1.11 Jag tycker det är viktigt att människor hjälper varandra

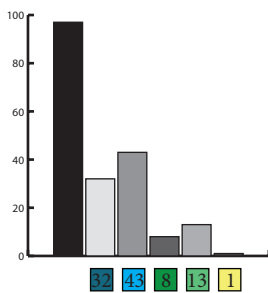
1.12 Jag har intressen som jag tycker om

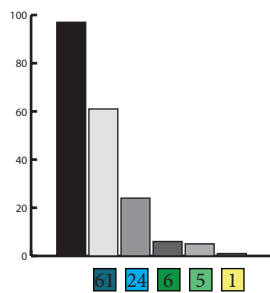
2. Ditt förhållande till andra människor

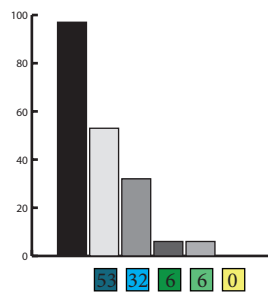
2.1 Min familj är de som känner mig bäst

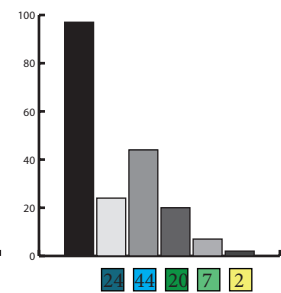
2.2 Med min familj kan jag vara mig själv

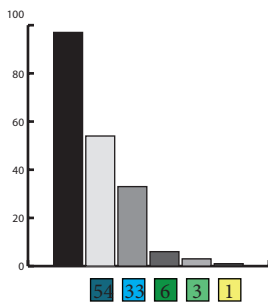
2.3 Jag ställer alltid upp för min familj

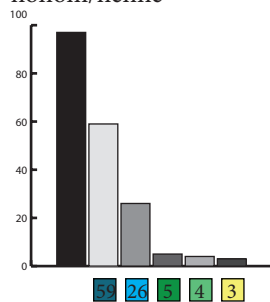
2.4 Jag påverkas mycket av min familjs åsikter

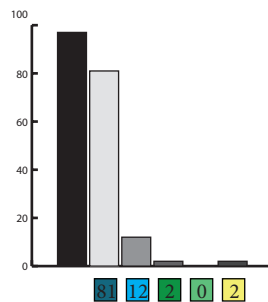
2.5 Jag har andra vuxna än mina föräldrar som jag ser upp till och respekterar

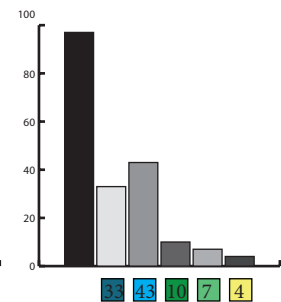
2.6 Jag har en vän som ställer upp på mig lika mycket som jag ställer upp på honom/henne

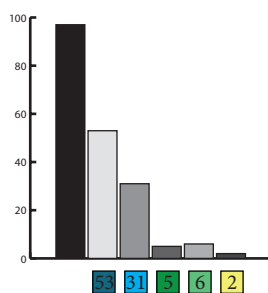
2.7 Att ha bra vänner är viktigt för mig

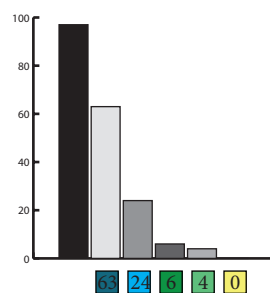
2.8 Mina vänner är de som känner mig bäst

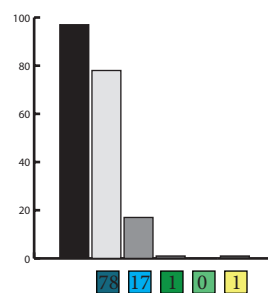
2.9 Jag känner mig uppskattad av mina vänner

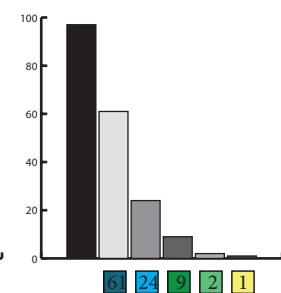
2.10 Med mina vänner kan jag vara mig själv

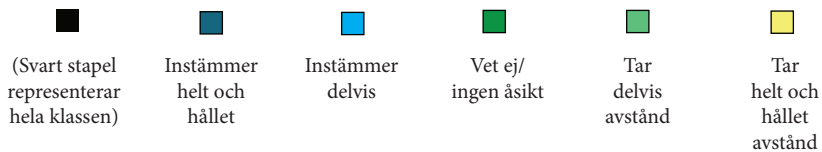
2.11 Jag förstår att människor är olika och att man måste respektera varandras olikheter

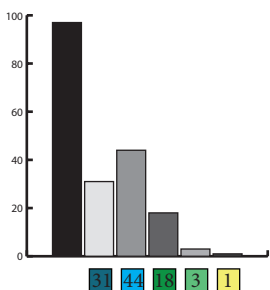
2.12 Jag tycker att människor borde hjälpa varandra mer

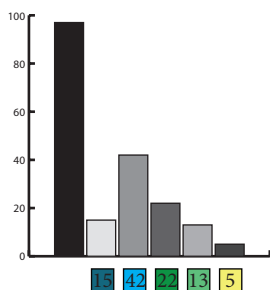
3. Ditt förhållande till kultur

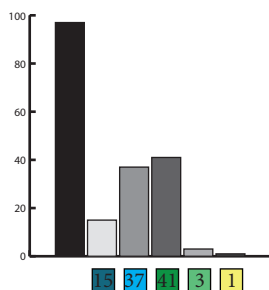
3.1 Jag tror att människan behöver kultur

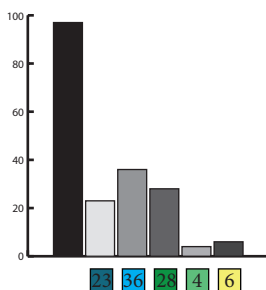
3.2 För mig är kultur viktigt

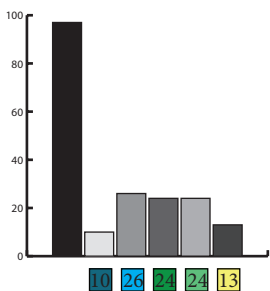
3.3 Jag tror att människan förstår och tolkar sin omvärld genom kultur

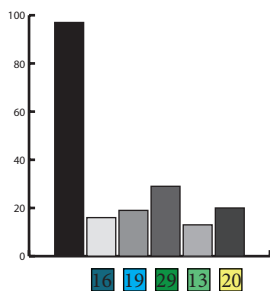
3.4 Jag tror kultur är ett viktigt redskap för att ifrågasätta hur världen ser ut

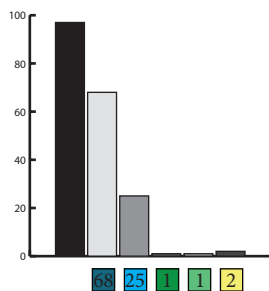
3.5 Jag tycker konst är intressant och viktigt

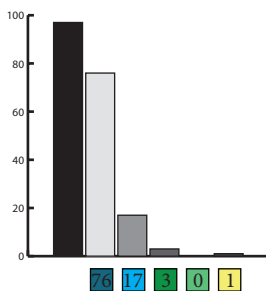
3.6 För mig är konst ett sätt att uttrycka mig på

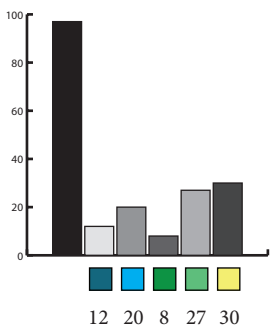
3.7 Musik är viktigt i mitt liv

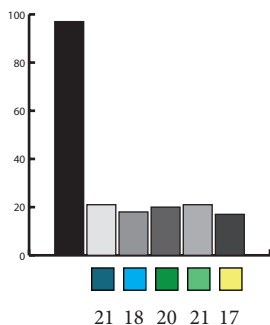
3.8 Jag mår bra av musik, lyssna på och/eller spela instrument

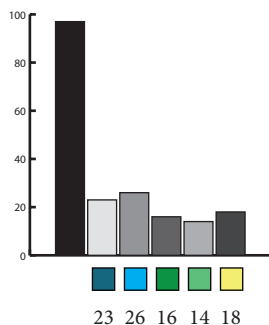
3.9 Jag läser mycket böcker

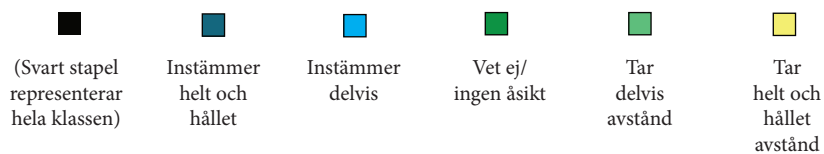
3.10 Jag mår bra av att läsa böcker

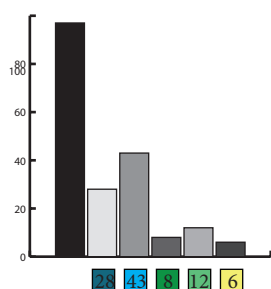
3.11 För mig är läsning ett sätt att uppleva och lära sig nya saker

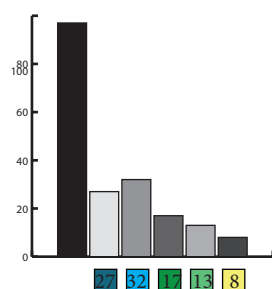
4. Ditt förhållande till natur

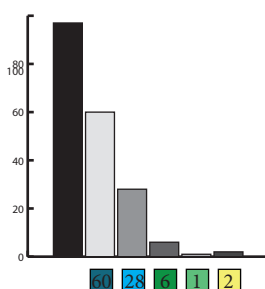
4.1 Jag trivs och är ofta ute i naturen

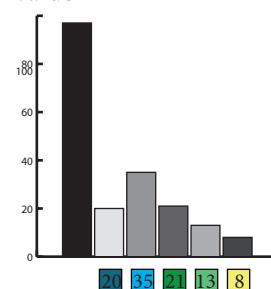
4.2 Jag känner mig hemma och trygg när jag befinner mig i naturen

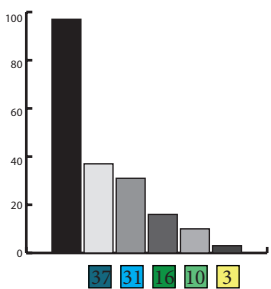
4.3 Människan har ett ansvar att ta hand om naturen och dess tillgångar

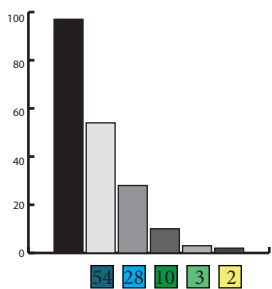
4.4 Människan har ingen särställning över naturen, allt levande har samma värde

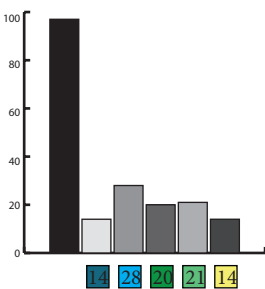
4.5 Jag tror att mina handlingar kan påverka naturen

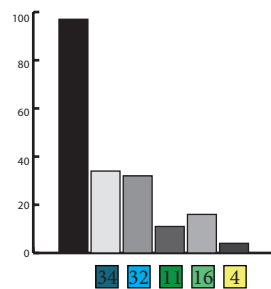
4.6 Jag tror naturen påverkar människan positivt, att vi mår bra av kontakt med naturen

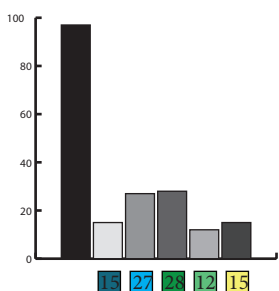
4.7 Hittar jag skräp i naturen plockar jag upp detta och kastar i närmaste soptunna

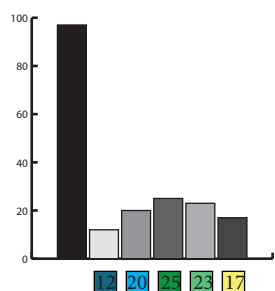
4.8 Jag kastar aldrig skräp i naturen

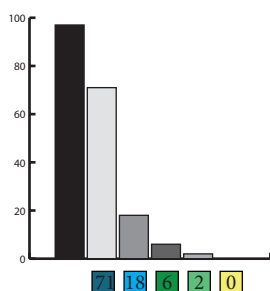
4.9 Jag känner mig orolig över all nyhetsrapportering om olika miljöhot

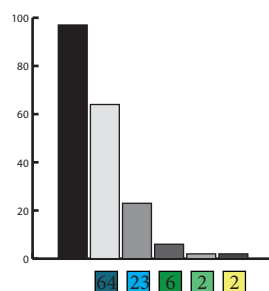
4.10 Jag tänker mycket på miljöförstöring

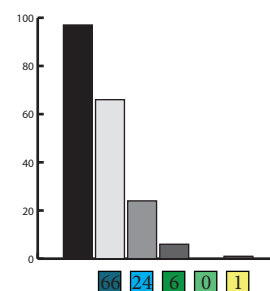
4.11 Jag anser att djur ska behandlas värdigt

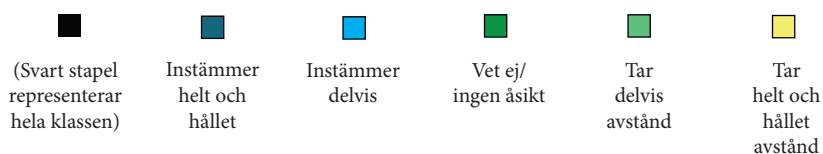
4.12 Jag blir ledsen när jag ser att djur far illa

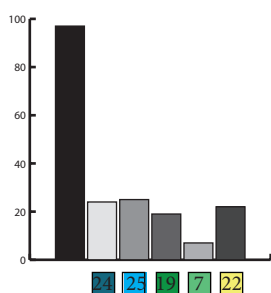
4.13 Jag hoppas att människor kommer ta mer ansvar för jorden

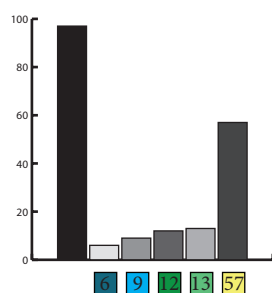
5. Ditt förhållande till tro och andlighet

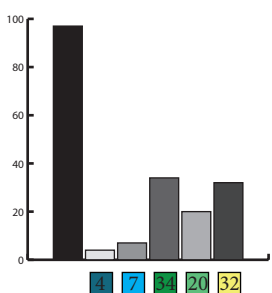
5.1 Jag ser mig inte som en religiös person, men jag tror att det finns något utöver den materiella världen

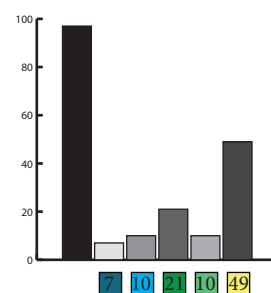
5.2 Jag är religiös och har en Gud (eller flera) som jag tillber

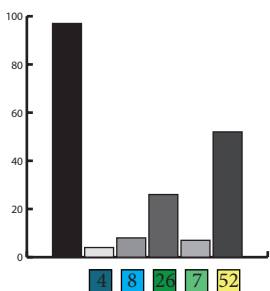
5.3 Jag tror att människan som varelse är religiös

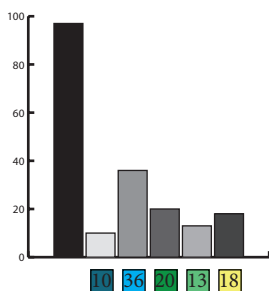
5.4 Jag tror att Gud är en kraft som finns inom allt levande, människa, djur, natur, universum

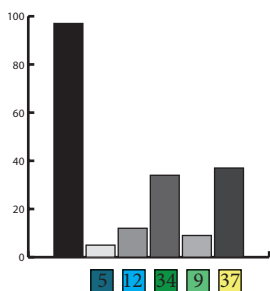
5.5 Gud finns bortom vår värld i himmelriket

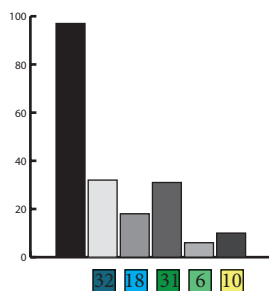
5.6 Jag tror att religion är ett sätt för människan att förstå sin omvärld

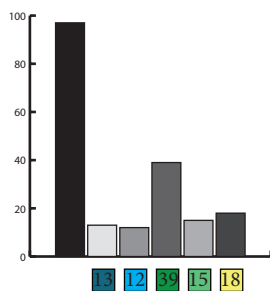
5.7 Jag tror att universum styrs av människans tankar och handlingar

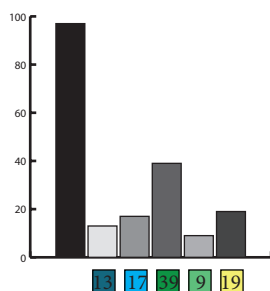
5.8 Jag tror att universum styrs av naturlagar

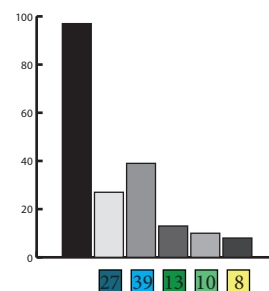
5.9 Min kropp och min själ är ett, det ena kan inte existera utan det andra

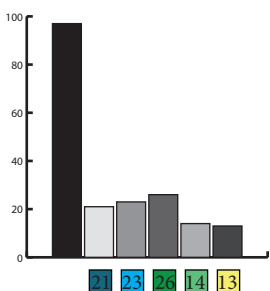
5.10 Kroppen och själen är skilda, och själen kan existera utan kroppen

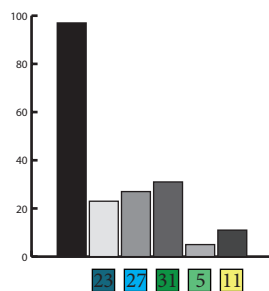
5.11 Jag funderar över meningen med livet

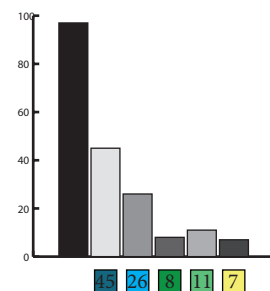
5.12 Jag tror det finns en speciell mening med min existens

5.13 Jag tror att ondskan är ett resultat av mänskliga handlingar

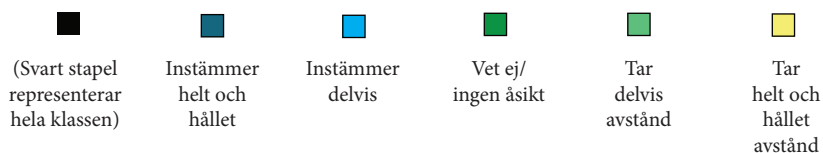

5.14 Jag tror att godhet finns inom alla människor

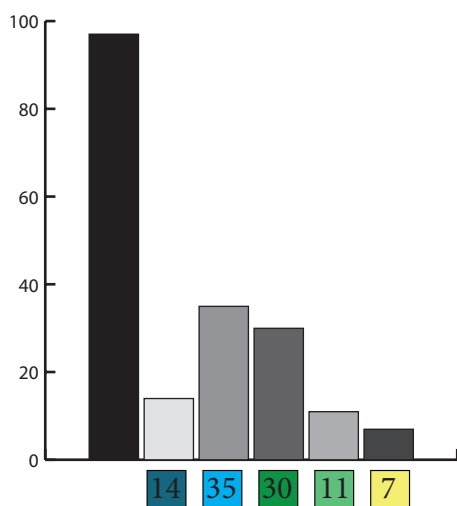

Det värdefulla i ditt liv

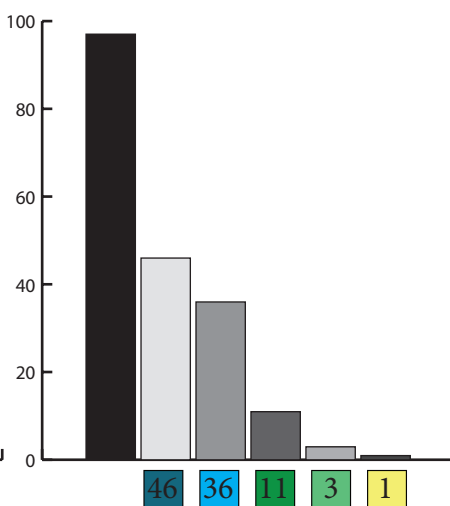
De tre diagrammen nedan visar hur ungdomarna svarat när det gäller vilket värde kultur, natur och religion har för dem.

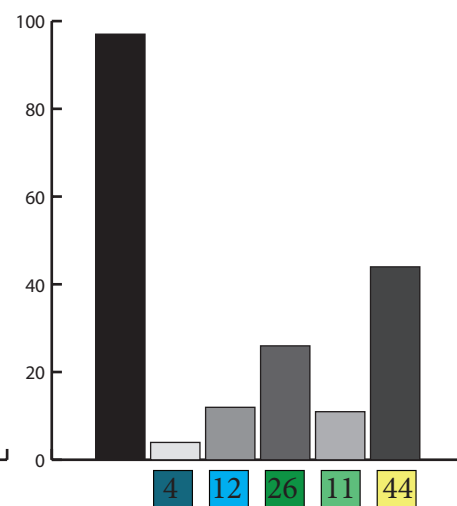
6.1 För mig är kultur värdefullt

6.2 För mig är naturen värdefull

6.3 För mig är religion värdefullt

6.4

I nedanstående spalter går det att se vilka kategorier som ungdomarna ringade in som värdefullast för dem. Exempelvis på kategorin familj så är det 84 elever som ringat in denna kategori, eller som i kategori religion där vi kan se att endast 11 elever har ringat in det som något värdefullt för dem.

Familj	84	Intressen	69	Hemmet	44	Prylar	29
Vänner	84	Hälsa	65	Husdjur	43	Litteratur	17
Musik	75	Pojkvän/flickvän	53	Arbete	36	Konst	13
Upplevelser	73	Pengar	51	Skolan	32	Lärare	13
Mat	70	Natur	50	Mode	31	Religion	11

Bilaga 7. Enkät

Här följer ett antal påståenden. Du ska markera din åsikt genom att ringa in det alternativ som stämmer bäst med din uppfattning.

<i>Ditt förhållande till dig själv</i>	1 Instämmer helt och hållet	2 Instämmer delvis	3 Vet ej/ ingen åsikt	4 Tar delvis avstånd	5 Tar helt och hållet avstånd
Jag ser på mig själv som en positiv människa.	1	2	3	4	5
Jag känner att jag är den person jag vill vara.	1	2	3	4	5
Jag kan påverka hur jag mår.	1	2	3	4	5
Jag känner mig trygg i de flesta situationer.	1	2	3	4	5
Jag ser mig själv som en del i ett större sammanhang.	1	2	3	4	5
Jag har drömmar och förhoppningar om framtiden som jag vill förverkliga.	1	2	3	4	5
Jag inser att jag precis som alla andra har bättre och sämre sidor.	1	2	3	4	5
Jag anser att det är okej att misslyckas ibland.	1	2	3	4	5
Jag betar mig mot andra som jag vill att de ska vara mot mig.	1	2	3	4	5
Jag trivs med att vara själv.	1	2	3	4	5
Jag tycker det är viktigt att människor hjälper varandra.	1	2	3	4	5
Jag har intressen som jag tycker om.	1	2	3	4	5

Skulle Du, allmänt sett, beskriva Dig som:

Mycket lycklig

Ganska lycklig

Inte särskilt lycklig

Inte alls lycklig

Här följer ett antal påståenden. Du ska markera din åsikt genom att ringa in det alternativ som stämmer bäst med din uppfattning.

	1	2	3	4	5
	Instämmer helt och hållet	Instämmer delvis	Vet ej/ ingen åsikt	Tar delvis avstånd	Tar helt och hållet avstånd
<i>Ditt förhållande till andra människor</i>					
Min familj är de som känner mig bäst.	1	2	3	4	5
Med min familj kan jag vara mig själv.	1	2	3	4	5
Jag ställer alltid upp för min familj.	1	2	3	4	5
Jag påverkas mycket av min familjs åsikter.	1	2	3	4	5
Jag har andra vuxna än mina föräldrar som jag ser upp till och respekterar.	1	2	3	4	5
Jag har en vän som ställer upp på mig lika mycket som jag ställer upp på honom/henne.	1	2	3	4	5
Att ha bra vänner är viktigt för mig.	1	2	3	4	5
Mina vänner är de som känner mig bäst.	1	2	3	4	5
Jag känner mig uppskattad av mina vänner	1	2	3	4	5
Med mina vänner kan jag vara mig själv.	1	2	3	4	5
Jag förstår att människor är olika och att man måste respektera varandras olikheter.	1	2	3	4	5
Jag tycker att människor borde hjälpa varandra mer.	1	2	3	4	5

Skulle Du, allmänt sett, beskriva Dig som:

Mycket empatisk

Ganska empatisk

Inte särskilt empatisk

Inte alls empatisk

Här följer ett antal påståenden. Du ska markera din åsikt genom att ringa in det alternativ som stämmer bäst med din uppfattning.

<i>Ditt förhållande till kultur</i>	1 Instämmer helt och hållet	2 Instämmer delvis	3 Vet ej/ ingen åsikt	4 Tar delvis avstånd	5 Tar helt och hållet avstånd
Jag tror att människan behöver kultur.	1	2	3	4	5
För mig är kultur viktigt.	1	2	3	4	5
Jag tror att människan förstår och tolkar sin omvärld genom kultur.	1	2	3	4	5
Jag tror kultur är ett viktigt redskap för att ifrågasätta hur världen ser ut.	1	2	3	4	5
Jag tycker konst är intressant och viktigt.	1	2	3	4	5
För mig är konst ett sätt att uttrycka mig på.	1	2	3	4	5
Musik är viktigt i mitt liv.	1	2	3	4	5
Jag mår bra av av musik, lyssna på och/eller spela instrument.	1	2	3	4	5
Jag läser mycket böcker.	1	2	3	4	5
Jag mår bra av att läsa böcker.	1	2	3	4	5
För mig är läsning ett sätt att uppleva och lära sig nya saker.	1	2	3	4	5

Skulle Du, allmänt sett, beskriva Dig som:

Mycket kulturell

Ganska kulturell

Inte särskilt kulturell

Inte alls kulturell

Här följer ett antal påståenden. Du ska markera din åsikt genom att ringa in det alternativ som stämmer bäst med din uppfattning.

	1	2	3	4	5
<i>Ditt förhållande till natur</i>	Instämmer helt och hållet	Instämmer delvis	Vet ej/ ingen åsikt	Tar delvis avstånd	Tar helt och hållet avstånd
Jag trivs och är ofta ute i naturen.	1	2	3	4	5
Jag känner mig hemma och trygg när jag befinner mig i naturen.	1	2	3	4	5
Människan har ett ansvar att ta hand om naturen och dess tillgångar.	1	2	3	4	5
Människan har ingen särställning över naturen, allt levande har samma värde.	1	2	3	4	5
Jag tror att mina handlingar kan påverka naturen.	1	2	3	4	5
Jag tror naturen påverkar människan positivt, att vi mår bra av kontakt med naturen.	1	2	3	4	5
Hittar jag skräp i naturen plockar jag upp detta och kastar i närmaste soptunna.	1	2	3	4	5
Jag kastar aldrig skräp i naturen.	1	2	3	4	5
Jag känner mig orolig över all nyhetsrapportering om olika miljöhot.	1	2	3	4	5
Jag tänker mycket på miljöförstöring.	1	2	3	4	5
Jag anser att djur ska behandlas värdigt.	1	2	3	4	5
Jag blir ledsen när jag ser att djur far illa.	1	2	3	4	5
Jag hoppas att människor kommer ta mer ansvar för jorden.	1	2	3	4	5

Hur ofta är du ute i naturen:

varje dag

några dagar per vecka

en gång i veckan

några gånger i månaden

väldigt sällan

aldrig

Skulle Du, allmänt sett, beskriva Dig som:

Mycket beroende av naturen

Ganska beroende av naturen

Inte alls beroende av naturen

Här följer ett antal påståenden. Du ska markera din åsikt genom att ringa in det alternativ som stämmer bäst med din uppfattning.

<i>Ditt förhållande till tro och andlighet</i>	1 Instämmer helt och hållet	2 Instämmer delvis	3 Vet ej/ ingen åsikt	4 Tar delvis avstånd	5 Tar helt och hållet avstånd
Jag ser mig inte som en religiös person, men jag tror att det finns något utöver den materiella världen.	1	2	3	4	5
Jag är religiös och har en Gud (eller flera) som jag tillber.	1	2	3	4	5
Jag tror att människan som varelse är religiös.	1	2	3	4	5
Jag tror att Gud är en kraft som finns inom allt levande, människa, djur, natur, universum.	1	2	3	4	5
Gud finns bortom vår värld i himmelriket.	1	2	3	4	5
Jag tror att religion är ett sätt för människan att förstå sin omvärld.	1	2	3	4	5
Jag tror att universum styrs av människans tankar och handlingar.	1	2	3	4	5
Jag tror att universum styrs av naturlagar.	1	2	3	4	5
Min kropp och min själ är ett, det ena kan inte existera utan det andra.	1	2	3	4	5
Kroppen och själen är skilda, och själen kan existera utan kroppen.	1	2	3	4	5
Jag funderar över meningen med livet.	1	2	3	4	5
Jag tror det finns en speciell mening med min existens.	1	2	3	4	5
Jag tror att ondska är ett resultat av mänskliga handlingar.	1	2	3	4	5
Jag tror att godhet finns inom alla människor.	1	2	3	4	5
När jag dör kommer jag:					
☐ upphöra att existera	☐ komma till himmelriket	☐ återfödas			
☐ komma till en annan dimension	☐ vet ej	☐ annat:			

Skulle Du, allmänt sett, beskriva Dig som:

Mycket troende

Ganska troende

Inte särskilt troende

Inte alls troende

Egna reflektioner kring enkäten:

Är du tjej eller kille? Tjej Kille

Vilket år är du född:

Hur många personer ingår i Ditt hushåll, inklusive Dig själv:

Vilken typ av bostad bor Du i?

Hyresrättslägenhet Bostadsrättslägenhet

Villa/Hus Annat:

Vilken kommun bor du i:

Hur många år har du gått i skola:

Vilket program läser du:

Var är du född?

Sverige Annat nordiskt land

Europa/Nordamerika Övriga världen

Namn:

Tel nr:

Mail:

Jag godkänner att bli kontaktad vid eventuella
följdfrågor:

Ja

Nej

Vid svar ja, jag vill bli kontaktad via:

Telefon

Mail

Tack för att Du deltog i denna enkät undersökning!